

ISSN 1304-8120 | e-ISSN 2149-2786

Araştırma Makalesi * Research Article

Görme Engellilere ve İşitme Engellilere Ana Dilde Türkçe Eğitimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Üzerine Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Studies on Teaching Turkish as a Native Language and Teaching Turkish as a Foreign Language to the Visually Impaired and Hearing Impaired

Serdar BULUT

Doç.Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

serdar.bulut@alanya.edu.tr

Orcid ID: 0000-0001-6286-4873

Öz: Türkiye’de görme engellilere ve işitme engellilere dil eğitimi ve dil öğretimi merkezli çalışmalar çok yoktur. Bu çalışmaları özellikle ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konularında sınırladığımız zaman çalışma sayısı daha da azalmaktadır. Bu çalışmada, görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan araştırmaların anahtar kelime, yazar, kullanılan metot, araştırmanın yılı, araştırmanın türü, dil ve benzeri yönlerden dağılımının incelenmesi ve yapılan incelemeyle ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan araştırmaların güncel durumunun tespiti amaçlanmıştır. Çalışmada bilimsel haritalama yöntemi olarak da bilinen bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, Türkiye merkezli dergilerde yayımlanan makaleler, sempozyumlarda tam metin/özet metin bildiri olarak basılan bildiriler ve YÖK Tez Merkezinde yer alan lisansüstü tezler ele alınmıştır. Bunun için öncelikle Google Akademik veri tabanında ve YÖK Tez Merkezi sisteminde “görme engelliler, işitme engelliler, braille alfabe, Türkçe eğitimi, Türkçe öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi” sözcükleriyle arama yapılmış, arama sonucunda 17 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar, 2009-2023 yılları arasında yayımlanmıştır. İncelenen yayımların; yazar sayısı, yazarlarının unvanları, yazarlarının cinsiyetleri, akademik türleri, yöntemleri, anahtar kelimeleri ve dili tablolastırılarak gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türkçe eğitimi, işitme engelliler, görme engelliler, bibliyometrik analiz.

Abstract: In Turkey, there are not many studies focused on language education and language teaching for the visually impaired and hearing impaired. When we limit these studies to the subjects of teaching Turkish as a mother tongue and teaching Turkish as a foreign language, the number of studies decreases even more. In this study, the distribution of the research on teaching Turkish in the mother tongue and teaching Turkish as a foreign language to the visually impaired and hearing impaired people in terms of keywords, author, method used, year of the research, type of research, language and so on, and through the examination, Turkish education in the mother tongue and foreign language education are examined. It was aimed to determine the current status of research on teaching Turkish as a language. The bibliometric analysis method, also known as the scientific mapping method, was used in the study. In the research, articles published in Turkey-based journals, papers published as full text/summary text papers in symposiums, and postgraduate theses in the YOK Thesis Center were discussed. For this, first of all, a search was made in the Google Scholar database and the YOK Thesis Center

Geliş Tarihi:19.12.2023

Kabul Tarihi:31.12.2023

Yayın Tarihi:31.12.2023

Atıf: Bulut. S. (2023). Görme Engellilere ve İşitme Engellilere Ana Dilde Türkçe Eğitimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Üzerine Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 1236-1247. Doi: 10.33437/ksusbd.1406745

---

system with the words "visually impaired, hearing impaired, braille alphabet, Turkish education, Turkish teaching, teaching Turkish as a foreign language", and 17 studies were found as a result of the search. These studies were published between 2009-2023. The publications examined; The number of authors, authors' titles, authors' genders, academic genres, methods, keywords and language are tabulated and interpreted.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, Turkish education, hearing impaired, visually impaired, bibliometric analysis.

GİRİŞ

Eğitim, kişilerde istendik yönde davranış değişikliği yaratma sürecidir. Eğitim açısından her ülke kendi iş gücü istihdamını sağlayacak bireyler yetiştirmeyi hedef alır. Bu nedenle ülkedeki eğitim kalitesinin yükselmesi ülkenin her anlamda gelişmesine olanak sağlayacaktır. Eğitim kalitesinin yükseltilmesini sağlayacak en önemli unsur ise; her bireyin birbirinden farklı özelliklere sahip olduğu gerçeğidir. Her insanın öğrenebileceğinden hareketle doğru strateji, yöntem, öğrenme stili ve uygun öğrenme ortamı ile tüm öğrencilerde beklenen öğrenme meydana getirilebilir. Bu öğrenmeler özellikle hem ana dilde hem de yabancı dilde kendini göstererek bireyin başarılı bir dil bilincine ulaşmasına katkı sağlar. Burada Türkçe eğitimi ve Türkçe öğretimi tüm derslerle ilişkili pek çok beceriyi ve öğrenme alanını kapsayan önemli bir yapıya sahiptir. Çünkü Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi altındaki neredeyse tüm becerilere, diğer eğitim-öğretim alanlarında ihtiyaç duyulmakta ve bu sayede öğrenmeler pekişmektedir. Bunun yanında nesilden nesile Türk dilinin korunması ve aktarılmasında genel yapısı itibarıyla Türkçe eğitiminin ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin rolü büyüktür. Bu nedenle dil becerilerini içinde barındıran ve dil öğreniminin temel yapı taşı olan bu eğitim ve öğretim alanının kontrollü ve anlamlı bir şekilde ilerlemesine önem verilmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı son yıllarda daha popüler bir alan olarak bilinse de bu alanın geçmişi Eski Türkçe dönemlerine kadar götürülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesine baktığımızda 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud'un *Dîvânu Lügâti't-Türk'ü* ile karşılaşırız. Bu eseri Kıpçak Türkçesi eserleri izler. 1250-1517 yılları arasında hüküm süren Memlük Devleti'nde Türk sultanlarının devleti yönetmesi nedeniyle Türk diline karşı ilginin arttığı Kıpçak Türkçesi, Türkçenin yabancılara öğretiminin en fazla önem kazandığı dönemdir. Bu ilgi Araplara Türkçeyi öğretmeyi amaçlayan kitapların yazılmasına vesile olmuştur. Genel olarak bu döneme bakıldığında "iki, bazıları da ikiden fazla dille hazırlanan *Codex Cumanicus*, *Kitabü Bülgati'l-Müştak Fi Lügati't-Türk ve'l-Kıfçak*, *Kitâb-ı Mecmû-i Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mongolî*, *El-Kavainü'l-Külliyeye Li Zabtî'l- Lügati't-Türkiyye*, *Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-lugâti't-Türkiyye*, *Kitabü'l-İdrak Li-Lisânü'l-Etrak Kıpçak Türkçesi* döneminin yabancılara Türkçeyi öğretmeyi amaçlayan eserleridir" (Açık, 2008: 1-2). Ayrıca Ali Şir Nevâi'nin *Çağatay Dönemi*'nde kaleme aldığı *Muhakemetü'l-Lügateyn* isimli eser de Farslara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış önemli eserlerimizdendir. Çağdaş anlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi 1950'lerden sonra gelişmeye başlayan bir alan olmakta birlikte bu alanda atılan ilk adım 1984 yılında Ankara Üniversitesi TÖMER'in kurulmasıdır. Ankara Üniversitesi TÖMER'le başlayan bu macera 1994 yılında Gazi üniversitesi TÖMER'le devam etmiştir. Daha sonra Ege Üniversitesi TÖMER bu maceraya atılmıştır. Bir dönem TİKA'nın da destek verdiği bu alan ülke içinde ve dışında hızlı bir aşama kaydederek önemli bir gelişim göstermiştir. Birçok özel kurs, vakfa bağlı kurumlar ve devletin bizzat organize ettiği merkezler bu alana önemli katkılar sağlamıştır ve sağlamaya da etmektedir. Özellikle devlet üniversitelerinde 2012 yılından itibaren başta Giresun Üniversitesi olmak üzere birçok üniversitede TÖMER adıyla yeni dil öğretim merkezlerinin açılması bu alanın daha da gelişmesini sağlamıştır. Türkiye'de son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili çalışmalar, akademik düzeyde de artış göstermiştir.

Türkçe eğitimi, okuma, yazma, konuşma, dinleme eğitimini, dil bilgisi, çocuk edebiyatı, okuma yazma öğretimi, Türkçe öğretmeni yetiştirme ve Türkçe eğitiminin tarihi (Şahbaz & Çekici, 2012) düşünme, estetik eğitim alanları ile ilgilenen bir disiplin alanıdır (Börekcî, 2013). Türkçe eğitiminin ilgili olduğu bu alanlar, her geçen gün farklı platformlarda yeni bir boyut kazanarak ilk hâllerinden farklılaşmaktadır. Günümüzde Türkçe eğitimindeki okuma yazma, metin, okuryazarlık gibi kavramlar değişmekte, çeşitli cihazlar ve uygulamalar aracılığıyla farklı yapılarla bürünmektedir. Bu durum eğitim alanında yürütülen ders süreçlerini ve bilimsel çalışmaları doğrudan etkilemektedir. Öyle ki Türkçe

eğitiminde artırılmış gerçeklik uygulamaları, eğitsel yazılımlar, etkileşimli tahta, bilgisayar destekli/tabanlı, web tabanlı, mobil öğretim ve uzaktan öğretimin kullanılması, bu gelişime ayak uydurmada ve son yetişen nesle doğrudan hitap edilmesinde önemli rol oynar (Altunbay & Bıçak, 2018). Türkçe eğitiminin edebiyat eğitimi ile sadece hedef kitle açısından bir farklılık gösterdiğinden ötürü birbirinden ayrılmaması gereken girişik alanlar olarak görülmesinin (Börekçi, 2009) gerekliliğinden hareketle Türkçe Eğitimi ile Türk Dili ve Edebiyatı alanlarının benzer hedefe odaklanan alanlar olduğu göz ardı edilmemelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve Türkçe eğitimi hakkında yukarıdaki bilgilerden sonra çalışmamızın yöntemini oluşturan bibliyometrik analiz hakkında da bilgi vermekte yarar var. Belirli bir alanda belirli bir dönemde ve belirli bir bölgede kişiler ya da kurumlar tarafından üretilmiş yayınların ve bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak analizine bibliyometrik analiz denir. Bir başka anlatımla bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaların analiz edilerek içerik, sonuç ve etkinliklerinin belirlenmesini sağlayan yöntemdir. Bilgi insanlık tarihi boyunca önemli bir araç olmuştur. Bilginin en geçerli hâli olarak kabul gören bilimsel çalışmalar sonucunda insanlık yüzyıllar öncesinde hayalini bile edemediği gelişmeleri görmüştür. Bu gelişmelerin içinde gördüğümüz bibliyometri terimi, her ne kadar geçmişi 1920'lere dayandırılrsa da bilimsel manada ilk olarak Alan Pritchard tarafından 1969 tarihinde ortaya atılmış bir kavramdır. Pritchard, bibliyometriyi "yazılı iletişimi analiz ederek bu iletişimin süreçlerine ve bir bilim dalının gerçekliğini ve gelişimine dair yol göstermek amacıyla matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin uygulanması şeklinde tanımlanmıştır" (Lawani, 1981).

Bibliyometrik yöntemler hiç şüphesiz ki alandaki sistematik bilgi birikimi sayesinde her geçen gün gelişimini sürdürmektedir. Bibliyometri kavramı, bilimsel bilgi paylaşım araçlarının (yayınlanmış kitap, dergi, makale, vb.) farklı tekniklerle incelenmesi (Pritchard, 1969; Diodato, 1994; Evren & Kozak, 2012) olarak tanımlanmaktadır. Bibliyometrik analiz ise bilimsel bilgi paylaşım araçlarının (yayınlar, belgeler, çalışmalar, vb.) yazar sayısı, yayınlandığı yıl, yayınlandığı dergi, konu, yayın bilgisi gibi farklı özelliklerinin niceliksel olarak analiz edilmesi (Al & Tonta, 2004; Yalçın, 2010; Ulu & Akdağ, 2015) şeklinde açıklanmaktadır (Yılmaz, 2017: 66).

Bibliyometri kavramı istatistiksel ve matematiksel tekniklerin bilimsel iletişim ortamlarında uygulanmasıdır. Bibliyometri kavramı son yıllarda bilimsel çalışmalarda önemli bir yere sahiptir (Yalçın, 2010). Bu bağlamda bibliyometri araştırmaları, bilimsel çalışmaların gerek nicelik gerekse nitelik açısından değerlendirmesine imkân sağlamaktadır (Al & Soydal, 2012).

Alan yazın incelendiğinde birçok bilim insanının bibliyometrik analiz çalışması yaptığı görülür. Özellikle bilim insanlarının akademik dergileri konu edinen bibliyometrik analiz çalışmalarına yoğunluk verdikleri görülür. Araştırmacıların Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yaptıkları çalışmalara (Gündoğdu & Dönmez, 2016; Gökçen & Arslan, 2019; Aydın, Çavuşoğlu & Çörten, 2022; Batur, Özdil & Özcan, 2022; Avcı & Kurudayıoğlu, 2022; Soyuçuk, 2022) da alan yazında rastlanmaktadır. Bu çalışmaların sayısı da bibliyometrik analiz temelinde artmaktadır.

Bu çalışmamızda görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların bibliyometrik analizine bakılacaktır. Görme engelli ve işitme engelli bireylere yönelik son yıllarda yapılan çalışma sayısında artış görülse de istenilen seviyelere henüz ulaşamamıştır. Toplamda 17 çalışmaya ulaşılmıştır ve bu çalışmaların farklı değişkenlere göre analizleri yapılarak alanla ilgili yapılacak diğer çalışmalara ve araştırmacılara katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 2009-2023 yılları arasında Türkiye'de yayınlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan akademik çalışmaların farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaca yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılacaktır. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yayımlanan çalışmaların

1. Yıllara göre dağılımı nedir?
2. Yazar sayısı, unvanı ve yazarların cinsiyeti bakımından dağılımı nedir?
3. Akademik türlere göre dağılımı nedir?
4. Yöntem seçimine göre dağılımı nedir?
5. Anahtar kelime seçimlerine göre dağılımı nedir?
6. Yayın diline göre dağılımı nedir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmanın modeli, nitel durum çalışmasıdır. Durum çalışmaları, sınırları belirlenmiş bir duruma ilişkin derinlemesine inceleme ve betimleme yapıldığı desenlerdir (Cresswell, 2007; Merriam, 2009). Nitel araştırmalarda veri toplamak için bir araç kullanılsa da kullanılsa da bilgiyi doğrudan toplayan araştırmacının kendisidir (Cresswell, 2017: 185-186). Bu çalışmada ele alınan durum, görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yayımlanan çalışmalardır.

Araştırmanın Kapsamı

Araştırmamızın kapsamını 2009 yılından başlamak üzere 2022 yılına kadar görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan 17 çalışma oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan 17 çalışmayla sınırlıdır.

Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın çalışma verilerini, 2009-2023 yılları arasında yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dil Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Araştırma verileri toplanırken başta YÖK Tez Merkezi olmak üzere alanla ilgili akademik dergiler, Google akademik ve arama motorunda araştırma yapılacak kelime(ler) bölümüne “görme engelli, işitme engelli, Türkçe eğitimi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi” yazılarak arama yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma neticesinde ulaşılan veriler, bibliyometri tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Bibliyometri, çeşitli veri tabanlarından elde edilen veriler kullanılarak çeşitli istatistiksel ve matematiksel yöntemlerle analiz yapma esasına dayanmaktadır. Bir başka ifade ile bibliyometri; kitap, makale ve diğer yayınların istatistiksel analizidir. Bibliyometrik yöntemler, veri tabanlarından bibliyografik verilerin elde edilmesi ile ilgilenilen bilim alanının bir görüntüsünü elde etmeye dayanmaktadır (Zupic, 2015) ve genel olarak iki amaçla yapılmaktadır. Bunlar, performans analizi ve bilimsel haritalamadır. Performans analizi, kurum veya ülkenin bilimsel yayın performansını ifade ederken; bilimsel haritalama ise bilimsel alanın dinamiklerini ve yapısını ortaya çıkarmaya çalışmaktadır (Cobo vd., 2011). Yapılan analizler neticesinde; yazar, doküman ve ülkelere ait çeşitli örüntüler yardımı ile çıkarımlar elde edilmektedir (Martinez vd., 2015). Bu çalışmada analiz edilen çalışmalar; yayım yılı, yayımı yapan yazar sayısı, yazar(lar)ın unvan(lar)ı, yazar(lar)ın cinsiyeti, çalışmaların anahtar kelimeleri, çalışmaların türü, çalışmaların yöntemi ve yayım dili değişkenlerine göre incelenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu kısımda, alt problemlere ait ulaşılan veriler, tablo üzerinde gösterilmiştir. Bulgular, alt problemlere ait sıralamalar göz önünde bulundurularak verilmiştir.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın birinci alt problemi olan “2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır” sorusuna yönelik frekans ve yüzdelerik değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıllar	f	%
2009	1	5,88
2010	1	5,88
2011	0	0,00
2012	0	0,00
2013	1	5,88
2014	0	0,00
2015	5	29,42
2016	4	23,54
2017	1	5,88
2018	1	5,88
2019	1	5,88
2020	1	5,88
2021	0	0,00
2022	1	5,88
2023	0	0,00
Toplam	17	100,00

Tablo 1 detaylı incelendiği zaman 2009 yılından 2023 yılına kadar geçen 14 yıllık dönemde toplamda 17 çalışma yapılmıştır. Çalışmalara nicel olarak bakılacak olursa en fazla çalışma, 2015 yılında (f: 5) yapılmıştır. 2015 yılını, 4 çalışma ile 2016 (f: 4) yılı takip etmektedir. 2011, 2012, 2014, 2019, 2021 ve 2023 yıllarında herhangi bir çalışma tespit edilememiştir. Tabloda düzenli bir artış görülememiş, çalışmaların göreceli bir şekilde yıllara göre değişiklik göstererek en fazla yılda birkaç çalışma şeklinde devam ettiği ortadadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin, Türkçe eğitiminin ve engelli bireylerin eğitim öğretim faaliyetlerinin önemi düşünülünce bu tarz çalışmaların sayısının daha da artması beklenmektedir. Bu tarz çalışmalar Türkçenin eğitimi, öğretimi ile görme ve işitme engelli bireylerin geleceği açısından son derece büyük öneme sahiptir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problemi olan “2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine Türkiye’de yapılmış çalışmaların yazar sayıları, unvanları ve cinsiyet dağılımları ne durumdadır?” sorusuna istinaden oluşturan tablolar aşağıdadır. Yazar sayılarına yönelik frekans ve yüzdelerik kısımları Tablo 2’de, unvanlara yönelik frekans ve yüzdelerik kısımları Tablo 3’te, yazarların cinsiyet durumlarına yönelik frekans ve yüzdelerik kısımları da Tablo 4’te bulabilirsiniz.

Tablo 2. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı

Yazar Sayıları	f	%
1 yazarlı	7	41,18
2 yazarlı	6	35,30
3 yazarlı	3	17,64
4 yazarlı	1	5,88
Toplam	17	100,00

Tablo 2 incelendiği zaman 2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazar sayıları görülmektedir. Tablo 2’ye göre bu alandaki çalışmalarda en fazla “1 Yazarlı” (f: 7) çalışmalar öne çıkmaktadır. 1 yazarlı çalışmalarını sırasıyla “2 Yazarlı” (f: 6), “3 Yazarlı” (f: 3) ve “4 Yazarlı” (f: 1) çalışmalar seyretmektedir. 4 Yazarlı çalışmaların üzerinde yazar sayısına ulaşan çalışma yoktur. Akademik çalışmalarda bireysel yapılan çalışmalar daha koordineli ve daha sistemli çalışılan çalışmalar olarak öne çıkmaktadır. Birçok araştırmacı bireysel çalışmalarını tercih etmektedir. Bu alandaki çalışmaların da yarıya yakınının (7 adet, %41,18) tek yazarlı çalışma olması elde edilen önemli bulgulardan birisidir.

Tablo 3. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazar unvanına göre dağılımı

Yazar Unvanı	f	%
Prof. Dr.	2	6,66
Doç. Dr.	6	20,00
Dr. Öğr. Üyesi	5	16,66
Arş. Gör.	4	13,34
Okutman / Öğr. Gör.	6	20,00
Doktora Öğrencisi	1	3,34
Y. Lisans Öğrencisi	3	10,00
Lisans Mezunu	1	3,34
Öğretmen	2	6,66
Toplam	30	100,00

Tablo 3 incelendiği zaman 2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazar unvanları görülmektedir. Tablo 2’ye göre yazar unvanları tablosuna göre en fazla çalışmayı “Doç. Dr.” (f: 6) ve “Okutman / Öğr. Gör.” (f: 6) unvanına sahip olan yazarlar yapmıştır. Bu unvanları “Dr. Öğr. Üyesi” (f: 5), “Arş. Gör.” (f: 4) ve “Y. Lisans Öğrencisi” (f: 3) unvanları izlemektedir. Tabloya göre en az çalışmayı “Doktora Öğrencisi” (f: 1) ve “Lisans mezunu” (f: 1) unvanlarına sahip olan araştırmacılar yapmıştır. “Uzman, Dr. Öğr. Gör. Dr., Arş. Gör. Dr.” unvanlarına sahip araştırmacılara ait yayıma ise hiç ulaşamamıştır. Bu tabloda görülen, MEB’de görev yapan öğretmen unvanlı araştırmacılar ile lisans mezunu ve lisansüstü öğrencilerin görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine çalışmalar yapmış olmaları çok olumlu bir durumdur. Benzer unvanlı araştırmacıların yapacağı çalışmalar için tabloda yer alan bu unvanlardaki araştırmacılar ilhan kaynağı olacaktır.

Tablo 4. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazar cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	16	53,34
Erkek	14	46,66

Toplam	30	100,00
---------------	-----------	---------------

Tablo 4 incelendiği zaman 2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazarlarının cinsiyet dağılımı görülmektedir. Tabloya göre bu alandaki çalışmalarda “Kadın” (f: 16) yazarlar daha fazla orana sahiptir. Arada çok fazla fark olmasa da “Erkek” (f: 14) yazarlar, kadın yazarlardan hem frekans hem de yüzdeler olarak geridedirler. Bu durum kadın yazarlar açısından olumlu bir durumdur. Oranlar bu şekilde kafa kafaya devam ederse iki cinsiyet türü açısından da başarılı bir süreç yönetimi ortaya çıkacaktır.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt problemi olan “2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine Türkiye’de yapılmış çalışmaların akademik türlere göre dağılımları ne durumdadır?” sorusuna yönelik frekans ve yüzdeler kısımları Tablo 5’de bulabilirsiniz.

Tablo 5. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların akademik türlere göre dağılımı

Akademik Türler	f	%
Makale	13	76,47
Bildiri	3	17,65
Lisansüstü Tez	1	5,88
Toplam	17	100,00

Tablo 5 incelendiği zaman 2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların türlerinin dağılımı görülmektedir. Tabloya göre en fazla çalışma “Makale” (f: 13) türündedir. Makale’den sonra “Bildiri” (f: 3) ve “Lisansüstü Tez” (f: 1) türünde de çalışmalar verilmiştir. Konuyla alakalı kitap, kitap bölümü türünde çalışma tespit edilememiş olması ve lisansüstü tez çalışmasının da sadece bir tane yapılmış olması bir problem durumu olarak karşımızda durmaktadır. Bu türlerde de çalışmalar yapılması konunun daha iyi bir düzelmeye tartışılması ve daha kapsamlı çalışmaların ortaya çıkması açısından önemlidir.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Çalışmanın dördüncü alt problemi olan “2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine Türkiye’de yapılmış çalışmaların yöntemlere göre dağılımları ne durumdadır?” sorusuna yönelik frekans ve yüzdeler kısımları Tablo 6’da bulabilirsiniz.

Tablo 6. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yöntemlere göre dağılımı

Yöntem	f	%
Betimsel	17	100,00
Deneyssel	0	00,00
Toplam	17	100,00

Tablo 6 incelendiği zaman 2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yöntemlere göre dağılımı görülmektedir. Tablo detaylı incelendiğinde tüm çalışmaların “Betimsel” (f: 17) olduğu görülür. “Deneyssel” (f: 0) desenlerin yazarlar tarafından hiç tercih edilmediği

görülür. Türkçe eğitimi ve öğretimi açısından alana katkısı düşünüldüğünde, yöntem ve teknik açısından yol gösterici olabilecek deneysel çalışmaların alanla buluşması ve akabinde de sayılarının artması beklenmektedir. Özellikle sınıf içi uygulamalarının daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi adına mevcut öğretim problemlerine çözüm üreten nitelikli çalışmaların bilim insanları tarafından görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına kazandırılmasının ülkemizdeki dil eğitimi ve öğretimini daha nitelikli bir duruma getireceği düşünülmektedir.

Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların anahtar kelimelere göre dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik frekans ve yüzdelik değerleri Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların anahtar kelime seçimine göre dağılımı

Anahtar Kelimeler	f	%
Ana Dilde Türkçe Eğitimi	1	2,00
A1vrupa Ortak Başvuru Metni	1	2,00
Bibliyografya	1	2,00
Biçim-Sözdizimi	1	2,00
Braille Alfabe	2	4,00
Dünya Dili Türkçe	2	4,00
Edebiyat	1	2,00
Etkileşim	1	2,00
Görme Engelli Öğrenciler	1	2,00
Görme Engelliler	3	6,00
İletişim	1	2,00
İşaret Dili	2	4,00
İşitme Engelli	1	2,00
İşitme Engelliler	1	2,00
İşitme Engelli Bireyler	1	2,00
İşitme Engelli Çocuklar	2	4,00
İşitme Engelli Okuyucu	1	2,00
İşitme Engelli Öğrenciler	1	2,00
İşitme Engelli Yabancılara Türkçe Öğr.	1	2,00
Kolb Yaşantısal Öğrenme Modeli	1	2,00
Konuşan Kitap	1	2,00
Materyaller	1	2,00
Mesleki Yeterlik	1	2,00
Mobil Uygulama Geliştirme	1	2,00
Mobil Hikâye Kitabı	1	2,00
Okuma-Yazma Eğitimi	1	2,00
Okuryazarlık	1	2,00
Osmanlı Türkçesi	1	2,00
Öğretmen Görüşleri	1	2,00
Öğrenme Stili	1	2,00
Temel Seviye Söz Varlığı	1	2,00
Türk İşaret Dili	4	8,00
Türkçe	1	2,00
Türkçe Eğitimi	1	2,00

Üç Boyutlu Teknoloji	1	2,00
Yabancı Dil	1	2,00
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	5	10,00
Toplam	50	100,00

Tablo 7 incelendiği zaman 2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların anahtar kelime seçimine göre dağılımı görülmektedir. Tablo detaylı incelendiğinde en çok tercih edilen anahtar kelimenin “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*” (f: 5) olduğu görülür. Bu kelimeyi, “*Türk İşaret Dili*” (f: 4), “*Görme Engelliler*” (f: 3), “*Braille Alfabe*” (f: 2), “*Dünya Dili Türkçe*” (f: 2), “*İşaret Dili*” (f: 2) ve “*İşitme Engelli Çocuklar*” (f: 2) anahtar kelimeleri takip etmektedir. Bu anahtar kelimelerden hareketle özellikle engellilikle alakalı kelimelerin ve Türkçenin yabancılara öğretiminin daha ön planda yer aldığı görülür. Özellikle 4 temel dil becerisine ait “*yazma, okuma, dinleme, konuşma*” becerilerinin anahtar kelimeler içerisinde hiç yer almaması birer eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Araştırmacıların ayrıca anahtar kelime seçiminde daha dengeli olması gerektiği de görülmektedir.

Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yayım diline göre dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik frekans ve yüzdelik değerleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: 2009-2023 yılları arasında görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yayım diline göre dağılımı

Yayım Dili	f	%
Türkçe	14	82,35
İngilizce	3	17,65
Toplam	17	100,00

Tablo 8 incelendiği zaman 2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yayım diline göre dağılımı görülmektedir. Tablo detaylı incelendiğinde en çok tercih edilen yayım dilinin “*Türkçe*” (f: 17) olduğu ve Türkçeyi “*İngilizce*” (f: 3)’nin takip ettiği görülür. Bu iki dil dışındaki dillerde yayım tespit edilememiştir. Çalışmaların Türkiye adresli mercilerde yayımlanmış olmasının bu duruma etki büyüktür. Türkçenin dünya bilim dili olması noktasında Türkçe yayımların önemi fazladır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizin ele alan bu çalışmada şu sonuçlar ortaya çıkmıştır; Görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine Türkiye’de en fazla çalışma sırasıyla “2015” (f: 5) ve “2016” (f: 4) yıllarında verilmiştir. 2011, 2012, 2014, 2019, 2021 ve 2023 yıllarında herhangi bir çalışma tespit edilememiştir.

2009-2023 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazar sayılarına bakıldığı zaman en fazla “1 Yazarlı” (f: 7) çalışmalar öne çıkmaktadır. “1 Yazarlı” çalışmaları sırasıyla “2 Yazarlı” (f: 6), “3 Yazarlı” (f: 3) ve “4 Yazarlı” (f: 1) çalışmalar seyretmektedir. Benzer sonuca Batur, Özdil ve Özcan (2022)’ın çalışmasında da ulaşılmıştır. Yazarların elde ettikleri verilere göre Milli Eğitim dergisinde Türkçe Eğitimi ile ilgili en fazla “1 Yazarlı” (f: 64) makale yayımlanmıştır. “1 Yazarlı” makalelerden sonra en fazla “2 Yazarlı” (f: 53), “3 Yazarlı” (f: 14) ile “4 ve Üzeri Yazarlı” (f:

5) makale tespit edilmiştir. Benzer bir diğer sonuca Karagöz ve Şeref'in (2019) çalışmasında da ulaşılmıştır. Yazarların elde ettikleri verilere göre Web of Science veri tabanında taranan dergilerde en fazla "Tek Yazarlı" (f: 100) makale yayımlanmıştır. Tek yazarlı makalelerden sonra en fazla "2 Yazarlı" (f: 52), "3 Yazarlı" (f: 22) ve "4 Yazarlı" (f: 13) makale yayımlanmıştır.

2009-2023 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazar unvanlarıyla alakalı sonuçlara göre en fazla çalışmayı "Doç. Dr." (f: 6) ve "Okutman / Öğr. Gör." (f: 6) unvanına sahip olan yazarlar yapmıştır. Bu unvanları "Dr. Öğr. Üyesi" (f: 5), "Arş. Gör." (f: 4) ve "Y. Lisans Öğrencisi" (f: 3) unvanları izlemektedir. Tabloya göre en az çalışmayı "Doktora Öğrencisi" (f: 1) ve "Lisans mezunu" (f: 1) unvanlarına sahip olan araştırmacılar yapmıştır. "Uzman, Dr., Öğr. Gör. Dr., Arş. Gör. Dr." unvanlarına sahip araştırmacılara ait ise hiç yayım tespit edilememiştir. Birçok bibliyometrik analiz çalışmasında unvanla alakalı elde edilen verilere göre "Dr. Öğr. Üyesi" unvanına ait veri en çok çıkan veriyken bizim çalışmamızda bu unvan grubu ikinci sırada yer almıştır. Karagöz ve Ardıç (2019) da yaptıkları çalışmada, en fazla makaleyi "Dr. Öğr. Üyesi" (f: 110) unvan grubuna sahip olan araştırmacıların yaptığını ortaya koymuştur. Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip yazarları sırasıyla "Doç. Dr." (f: 91), "Arş. Gör." (f: 55) ve "Prof. Dr." (f: 28) unvanına sahip yazarlar takip etmektedir. Yapılan araştırmaya göre en az makaleyi ise "Dr. Arş. Gör." (f: 6) unvanına sahip yazarlar yayımlamıştır. Burada dikkat çeken husus, akademik hiyerarşinin zirvesinde yer alan ve bundan dolayı bilgi, birikim noktasında çok ilerde olan Prof. Dr. unvanlı yazarların da alanla ilgili daha çok çalışma yapmalarının gerekliliğidir.

2009-2023 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yazarlarının cinsiyet dağılımı incelendiği zaman bu alandaki çalışmalarda "Kadın" (f: 16) yazarlar daha fazla orana sahiptir. Arada çok fazla fark olmasa da "Erkek" (f: 14) yazarlar, kadın yazarlardan hem frekans hem de yüzdelik olarak geridedirler. Kadın yazarların alanla ilgili fazla çalışma yapmış olması, dikkat çeken olumlu gelişmelerden biridir.

2009-2023 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların anahtar kelimeleri incelendiği zaman en fazla tercih edilen anahtar kelimenin "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi" (f: 5) olduğu görülür. Bu kelimeyi, "Türk İşaret Dili" (f: 4), "Görme Engelliler" (f: 3), "Braille Alfabe" (f: 2), "Dünya Dili Türkçe" (f: 2), "İşaret Dili" (f: 2) ve "İşitme Engelli Çocuklar" (f: 2) anahtar kelimeleri takip etmektedir. Batur, Özdil ve Özcan (2022)'in çalışmasında "Türkçe Eğitimi" (f: 32) anahtar kelimesi öne çıkarken, Karagöz ve Şeref (2019)'in çalışmalarında da en çok tercih edilen ikinci anahtar kelime "Türkçe Eğitimi" (f: 9) olmuştur. Bizim çalışmamızda öne çıkan "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi" (f: 5) anahtar kelimesi ile bu anahtar kelimeler benzer düzlemdeki anahtar kelimelerdir. Tüm çalışmalar özelinde bakılacak olursa dört temel dil becerisi olan "Okuma, Yazma, Dinleme, Konuşma" terimleri ile "Gramer, Dil Bilgisi, Dikte" terimlerinin anahtar kelimeler içinde yer almaması dil eğitimi ve dil öğretimini merkeze alan çalışmalar için önemli eksikliklerdir.

2009-2023 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yöntemine göre dağılımı incelendiğinde tüm çalışmaların "Betimsel" (f: 17) olduğu görülür. "Deneysel" (f: 0) desenler yazarlar tarafından hiç tercih edilmemiştir. Benzer çalışmalarda da aynı şekilde "Betimsel" desenler öne çıkmaktadır.

2009-2023 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların yayım diline göre dağılımı incelendiğinde bu alandaki yayımlarda "Türkçe" (f: 14) yayımların ön planda olduğu görülür. "İngilizce" (f: 3) yayımlar az tercih edilmemiştir. Türkçe ve İngilizce dışında başka bir dilde yayım tespit edilememiştir.

Bu araştırma, 2009-2023 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışmaların farklı değişkenler açısından bibliyometrik analizini yapmayı amaçlayan bir çalışmadır. Bu çalışma, görme engellilere ve işitme engellilere ana dilde Türkçe eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe

öğretimi üzerine birlikte yapılan ilk bibliyometrik analiz olması hasebiyle önemlidir. Benzer çalışmaların artması, yapılan araştırmaların daha net analiz edilmesi açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

Açık, F. (2008). Türkiye’de Yabancılara Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

Al, U. & Soydal, İ. (2012). Dergi Kendine Atfının Etkisi: Energy Education Science and Technology Örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 699-714.

Al, U. & Tonta, Y. (2004). Atıf Analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Tezlerinde Atıf Yapılan Kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.

Altunbay, M. & Bıçak, N. (2018). Türkçe Eğitimi Derslerinde “Z Kuşağı” Bireylerine Uygun Teknoloji Tabanlı Uygulamaların Kullanımı. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 10(1), 127-142.

Avcı, M. & Kurudayıoğlu, M. (2022). Türkçede İki Dillilik Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(1), 252-265.

Aydın, G., Çavuşoğlu, R. & Çörten, S. B. (2022). A Sınıfı Dergilerde İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Bir Eğilim Araştırması. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 0(9), 1-22.

Batur, Z., Özdiş, Ş. & Özcan, H. Z. (2022). Millî Eğitim Dergisinde Yayımlanan Makalelerin Türkçe Eğitimi Açısından Bibliyometrik Analizi. *Millî Eğitim*, 51(234), 1591-1612.

Batur, Z., Özdiş, Ş. & Özcan, H. Z. (2022). Millî Eğitim Dergisinde Yayımlanan Makalelerin Türkçe Eğitimi Açısından Bibliyometrik Analizi. *Millî Eğitim Dergisi*, 51(234), 1591-1612.

Börekçi, M. (2009). Türk Dili Edebiyatı ve Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi Sürecinde Dilbilim ve Türkçe Öğretimi. *Turkish Studies*, 4(3), 419-429.

Börekçi, M. (2013). Bir Bilim Alanı Olarak Türkçe ve Türkçe Eğitimi. *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, 4(23), 121-130.

Bulut, S. & Bulut, G. (2016). Usage of Three Dimensional Technology In Teaching Turkish Language To The People With Visually Impaired. *Jass Studies-International Journal of Social Science*, 0(46, Spring IV), 319-330.

Bulut, S. (2015). Görme Engellilere Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. *Kesit Akademi Dergisi*, 1(1), 138-173.

Bulut, S. (2018). İşitme Engellilere Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Üç Boyutlu Teknolojilerin Yeri. *Millî Eğitim*, 0(218), 21-53.

Cobo M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E. vd., (2011). Science Mapping Software Tools: Review, Analysis, and Cooperative Study Among Tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 0(62), 1382-402.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Thousands Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.

Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Eğiten Kitap.

Diodato, V. P. (1994). *Dictionary of Bibliometrics*. The Hawthorne Press.

Evren, S. & Kozak, N. (2012). Türkiye’de 2000-2010 Yılları Arasında Yayımlanan Turizm Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi. (Yay. Haz.: N. Kozak & M. Yeşiltaş). *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (s. 250-267). Ankara: Detay Yayıncılık.

- Gökçen, D. & Arslan, M. (2019). Türkçe Eğitimi Araştırmalarına Genel Bir Bakış: Bibliyometrik Çalışması. *Journal of Research in Turkic Languages*, 1(1), 39-56.
- Gün, M., Tanrıku, L. & Türk, A. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen İşitme Engelli Bireyler İçin İşaret Dili Söz Varlığı Verilerinin Değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(4), 2290-2302.
- Karagöz, B. & Koç-Ardıç, İ. (2019). Ana Dili Eğitimi Dergisinde Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 419-435.
- Lawani, S. M. (1981). Bibliometrics: Its Theoretical Foundations, Methods and Applications. *International Journal of Libraries and Information Services*, 31(4), 294-315.
- Martinez M. A., Cobo, M. J., Herrera, M., vd., (2015). Analyzing the Scientific Evolution of Social Work Using Science Mapping. *Research on Social Work Practice*, 0(25), 257-77.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation: Revised and Expanded From Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. San Fransisco, USA: Jossey-Bass.
- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics. *Journal of Documentation*, 0(25), 358-59.
- Soyuçok, M. (2022). Dinleme Becerisi Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 65-80.
- Şahbaz, N. K. & Çekici, Y. E. (2012). Disiplinler Arası Bir Disiplin Olarak Türkçe Eğitimi. *Turkish Studies*, 7(3), 2367-2382.
- Ulu, S. & Akdağ, M. (2015). Dergilerde Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili: Selçuk İletişim Örneği. *Selçuk İletişim*, 9(1), 5-21.
- Yalçın, H. (2010). Millî Folklor Dergisinin Bibliyometrik Profili (2007-2009). *Millî Folklor*, 22(85), 205-211.
- Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda Bahşiş İle İlgili Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/ Journal of Travel and Hospitality Management*, 14(2), 65-79.
- Zupic, I. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.